

УДК 001.891.3

О.С. ВАШУЛЕНКО, кандидат економічних наук,
науковий співробітник,
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»,
e-mail: vashulenko@nas.gov.ua

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОБОТИ З НАУКОВОЮ МОЛОДДЮ НА ПРИКЛАДІ МОЛОДІЖНИХ АКАДЕМІЙ

Зарубіжний досвід роботи з науковою молоддю проаналізовано на прикладі діяльності молодіжних академій в різних країнах світу. Надано інформацію про історію створення Молодої академії в Німеччині, молодіжних академій в деяких інших країнах, Глобальної молодіжної академії, їх завдання, умови членства, а також заходи щодо заохочення талановитої молоді до наукової діяльності. Згідно з результатами дослідження, молодіжні академії функціонують у більш ніж 40 країнах світу. Досвід України у створенні молодіжних структур у науці показано на прикладі діяльності рад молодих учених. На підставі проведеного аналізу зроблено висновок щодо актуальності створення в Україні організації, подібної до молодіжної академії.

Ключові слова: *молодіжна академія, Глобальна молодіжна академія, молоді вчені, рада молодих вчених.*

Постановка проблеми. Залучення молоді до наукової сфери є надзвичайно важливим питанням. Як показує аналіз джерел (див., наприклад, [1–5]), молоді вчені не тільки в Україні, а й у різних країнах світу стикаються з проблемами під час наукової кар'єри, пов'язаними насамперед із оволодінням професійними навичками, відсутністю належної уваги до результатів їх наукових досліджень та публікацій, важкістю доступу до ресурсів для наукових досліджень, відсутністю мотивації або можливостей для проведення повноцінних досліджень у зв'язку з частим виконанням рутинної роботи.

© О.С. ВАШУЛЕНКО,
2018

Більшість науковців і практиків відзначають, що Україна у світовому науковому співтоваристві традиційно

вважається країною з вагомим науковим потенціалом та поглибленою системою підготовки наукових кадрів. Проте питання залучення талановитої молоді до вітчизняної наукової сфери та пропаганда соціальної значущості професії вченого залишаються актуальними і потребують постійного моніторингу. Відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [6], молодий вчений — це вчений віком до 35 років, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, або вчений віком до 40 років, який має науковий ступінь доктора наук або навчається в докторантурі. Згідно з офіційною статистикою, частка молодих науковців до 40 років є в Україні досить незначною — приблизно 35 % в 2015 році, а частка наймолодшої вікової групи до 29 років складає лише 15 %. Небажання молоді заповнити наукову нішу суспільства пояснюється витісненням науки з числа державних пріоритетів.

Для вирішення вищезазначених проблем в різних країнах світу створюються організації наукової молоді. Тому **метою** статті є вивчення досвіду роботи таких організацій на прикладі молодіжних академій задля подальшого його впровадження в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми наукової молоді регулярно розглядаються в ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України» (ІДНТПІН Г.М. Доброва НАН України) в рамках досліджень кадрового потенціалу науки [7—12]. Г.М. Добров — один із перших вітчизняних вчених, який починаючи з 60-х років минулого століття активно досліджував проблеми ефективності наукових кадрів, в тому числі наукової молоді. У своїй праці «Наука про науку» Г.М. Добров зазначив, що вік найбільшої активності вченого припадає на інтервал 30—40 років, і це є оптимальним середнім віком колективу наукового підрозділу, в якому гармонічно поєднуються досвід та знання старшого покоління вчених із цікавістю до нового, схильністю до пошуку нових шляхів та енергією молодих учених [13].

Проблеми наукової молоді розглядалися в національних та міжнародних проектах, що виконуються в ІДНТПІН Г.М. Доброва НАН України [14—16]. За результатами соціологічного дослідження «Молодь в науці. 1990-ті роки: соціологічне дослідження» [17], на основі аналізу статистичного матеріалу й соціологічного моніторингу змін у кадровому потенціалі Національної академії наук (НАН) України, автори дійшли висновків, що проблема молоді в науці має ключове значення при розгляді питань підвищення ефективності наукових досліджень, збереження дієздатності науки та її домінуючого впливу на зростання економіки, відродження науково-технічного потенціалу країни.

Різним аспектам, пов'язаним з умовами праці, матеріального забезпечення та стимулами було присвячено кілька нещодавніх соціологічних досліджень, в тому числі за участі співробітників ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України. Соціологічне дослідження молодих учених НАН України [18],

проведене у 2015 році, виявило низку проблем, які впливають на рішення респондентів щодо зміни сфери діяльності: низький соціальний статус українського вченого, недостатня для утримання сім'ї заробітна плата молодого вченого, відсутність пільгового кредитування на отримання житла молодими вченими, недосконала система національних грантів, стипендій та премій для молодих вчених та недостатнє фінансування науки в цілому. Практично половина (46,4 %) респондентів змушена шукати додатковий заробіток, і майже 10 % з них мають одночасно декілька джерел підробітку: 7 % працюють сумісниками в інших науково-дослідницьких інститутах, 15,7 % — викладачами у вищих навчальних закладах, значна частина працює в бізнесі (11 %) та дистанційно через Інтернет (11,2 %). Крім того, результати опитування показали, що ще будучи аспірантами респонденти працюють додатково (53,5 %, більше ніж половина). Найгострішими проблемами для респондентів є нестача устаткування та приладів, офісної техніки та наукової літератури: практично третина (34,8 %) респондентів вказала власне помешкання як один з варіантів робочого місця, і тільки 15 % повідомили, що мають все необхідне на робочому місці.

Згідно з даними соціологічного дослідження, проведеного Радою молодих вчених Дніпропетровської області в 2010 році в рамках губернаторського гранту «Молоді вчені Дніпропетровщини» [19], більшість респондентів іде в науку, бо має бажання втілити в життя свої розробки та проекти (35,1 %, з 2009 р. їх частка збільшилася на 8%) і все життя мріяли займатися наукою (21,6 %), 14 % є продовжувачами сімейної традиції науковців (порівняно з 2009 р. частка таких знизилася). Але, на жаль, 15 % опитаних не змогли визначитися з обґрунтуванням вибору науки як сфери професійної діяльності. На думку опитаних молодих вчених, наука надає їм можливість творчого та особистісного розвитку (49 %), самореалізації (24,4 %), є для них улюбленою роботою (19,4 %), сенсом життя (5,7 %). Як свідчить дослідження, для опитаних молодих учених дуже важливими є такі чинники: постійне підвищення професійного рівня (83,9 %), підготовка та захист дисертаційної роботи на гідному рівні (75,7 %) та сприятливий соціально-психологічний клімат (74,3 %). Якщо вищий навчальний заклад/наукова установа будуть здатні забезпечити ці мінімальні можливості, учений зможе ефективно працювати в Україні.

Отже, наявність проблем, з якими стикаються молоді науковці, є очевидною. Але варто наголосити, що не менш актуальними для молодих учених є питання державної політики і водночас інституційної практики підтримки науки: фінансове забезпечення (заробітна плата і фінансування досліджень) та бюрократичний аспект академічної діяльності. На настрої наукової молоді не може не впливати загальна криза довіри в українському суспільстві, яка відтворюється на всіх рівнях — починаючи з недовіри до державної влади і закінчуючи взаємовідносинами всередині інститутів. Невдоволення молоді викликає також відсутність зворотного зв'язку між ке-

рівництвом і молодими співробітниками і, як наслідок, відсутність взаємодії з органами державної влади. Тому нагальною потребою для наукової сфери України є достатня підтримка молодих науковців з боку держави з метою стимулювання та мотивації їх науково-дослідницької роботи.

Зарубіжний досвід роботи з науковою молоддю. Слід наголосити, що проблеми наукової молоді сьогодні привертають посилену увагу в багатьох країнах світу. Все частіше збираються присвячені їм міжнародні конференції, всесвітні форуми наукової молоді, створюються міжнародні та національні організації молодих вчених. Однією з традиційних форм сучасної роботи з науковою молоддю за кордоном стали так звані молодіжні академії, створені, аби привернути увагу до проблем наукової молоді, вирішення яких допоможе підвищити науково-дослідницьку активність молодих вчених. Починаючи з 2000 року багато академій наук у всьому світі розпочали створення таких молодіжних академій в своїй структурі (табл. 1).

Молодіжні академії — це, як правило, академічні організації незалежних молодих вчених та науковців на початку їхньої кар'єри, які були обрані зважаючи на актуальність та значимість їх наукових досліджень. Такі академії зазвичай виконують роль представника «колективної думки» молодих вчених щодо вирішення питань, важливих для наукової молоді. Згідно з офіційною інформацією, станом на 2017 рік молодіжні академії функціонують приблизно у 30 країнах світу, членство в них є обмеженим за терміном, як правило від 4 до 5 років, після закінчення якого члени стають їх випускниками. Більшість таких молодіжних академій афілійовані зі старшими академіями наук або, як у випадку з Глобальною молодіжною академією (Global Young Academy), з мережею старших академій [20].

Найпершу молодіжну академію створено у Німеччині у 2000 році за підтримки Національної академії наук Німеччини «Леопольдіна» і Берлін-Бранденбургської академії природничих та гуманітарних наук, які визнали, що виховання молодих вчених — це ключ до відновлення сильного і конкурентоспроможного наукового середовища. Вони створили Молоду академію (Die Junge Akademie) — організацію, яка сьогодні дає можливість працювати разом молодим науковцям незалежно від дисциплінарної спеціалізації і країни походження. Адже багато проблем (зміни клімату, деградація навколишнього середовища, забезпечення новими джерелами енергії та харчових продуктів, охорона здоров'я та інші) можливо вирішити тільки завдяки міждисциплінарним підходам. Молода академія також зарекомендувала себе як активний «голос» наукового співтовариства, іноді стаючи ефективнішим захисником науки, ніж старі академії. Свідченням цього є нові місця для молодих професорів, створені майже в усіх німецьких університетах. Молода академія також стала контактним центром для інших освітніх і наукових організацій. Члени Молодої академії беруть участь у громадських заходах для розширення діалогу між наукою і суспільством, активізують діяльність на міжнародному рівні, сприяючи обміну думками

Таблиця 1. Молодіжні академії в різних країнах світу, що входять до складу Глобальної молодіжної академії

№	Назва молодіжної академії	Рік заснування	Країна
1	The Junge Akademie	2000	Германія
2	De Jonge Akademie	2005	Нідерланди
3	Junge Akademie	2007	Австрія
4	Sudanese Academy of Young Scientists	2007	Судан
5	National Academy of Young Scientists (NAYS) Pakistan	2009	Пакистан
6	Nigerian Young Academy	2010	Нігерія
7	Young Academy of Denmark	2011	Данія
8	Young Academy of Japan	2011	Японія
9	Philippine Academy of Young Scientists	2011	Філіппіни
10	RSE Young Academy of Scotland	2011	Шотландія
11	South African Young Academy of Science	2011	Північна Африка
12	Young Academy of Sweden	2011	Швеція
13	Thai Young Scientists Academy	2011	Таїланд
14	Zimbabwe Young Academy of Science (ZIMYAS)	2011	Зімбабве
15	Jonge Akademie	2012	Данія
16	Israel Young Academy	2012	Ізраїль
17	Young Scientists Network – Academy of Sciences Malaysia	2012	Малайзія
18	Academy of Young Scholars of the Polish Academy of Sciences	2012	Польща
19	Sri Lankan Academy of Young Scientists (SLAYS)	2012	Шрі-Ланка
20	College of New Scholars, Artists and Scientists of the Royal Society of Canada	2014	Канада
21	Egyptian Young Academy of Sciences	2014	Єгипет
22	Ghana Young Academy (GhYA)	2014	Гана
23	Indian National Young Academy of Science (INYAS)	2014	Індія
24	Kenya National Young Academy of Sciences (KNYAS)	2014	Кенія
25	Vietnam Young Academy (VYA)	2014	В'єтнам
26	Ethiopian Young Academy of Science	2015	Ефіопія
27	Indonesian Young Academy	2015	Індонезія
28	The Young Academy of Norway	2015	Норвегія
29	Académie Nationale des Jeunes Scientifiques du Sénégal	2015	Сенегал
30	Uganda National Young Academy	2015	Уганда

Джерело: складено за офіційними даними веб-сайту [20].

між вченими, бізнесом і політиками та стимулюючи формування подібних молодих академій в інших країнах. Завдяки її діяльності за останні кілька років значно збільшилась кількість молодих німецьких учених, які отримали підтримку з боку Європейської дослідницької ради. Цю позитивну тенденцію можна пояснити численними зусиллями Молодої академії на підтримку молодих вчених у Німеччині.

Ідея молодіжних академій поширюється в усьому світі, оскільки кожна країна має підтримувати і розвивати своїх молодих вчених, сприяти їх національній і міжнародній мобільності, конкурентоспроможності та лідерському потенціалу. Подібні академії було створено в Нідерландах на базі та за підтримки Нідерландської королівської академії мистецтв і наук (2005 рік) і в Судані на базі Суданської академії наук (2007 рік). Вони заохочують своїх членів до участі в міждисциплінарних дослідженнях, посилення зв'язку науки із суспільством і надання рекомендацій державним органам та урядовим організаціям щодо національної наукової політики, особливо в частині молодих учених.

Найбільш масово молодіжні академії почали створюватися з 2011 року (8 академій); у 2012 році було створено 5, у 2014 — 6 та у 2015 — 5 академій. При цьому найбільшу їх кількість (14) створено в Азії; в Африці їх створено 12, у Європі — 11 і лише 3 в Америці (табл. 2).

В свою чергу, понад 100 молодих вчених з 40 країн світу в 2000 році створили організацію під назвою «Глобальна молода академія» (Global Young Academy, GYA) за сприяння і підтримки старших вчених. Її історія розпочалася зі спільної роботи двох організацій — Інтернет-платформи Inter Academy Panel (IAP), створеної 1993 у році, та Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ), заснованого у 1971 році. IAP наразі має в своєму складі 111 наукових академій з усього світу, включаючи як національні, так і галузеві академії. Ряд інших наукових організацій беруть участь у засіданнях і заходах IAP в якості спостерігачів. Що стосується ВЕФ, то це некомерційна організація, яка є досить відомою своїми щорічними з'їздами у Давосі (Швейцарія) і має в своєму складі окремі групи молодих глобальних лідерів.

Таблиця 2. Континентальний розподіл молодіжних академій, що входять до складу Глобальної молодіжної академії

Країни	Кількість молодіжних академій	Кількість подібних організацій	Усього
Азія	10	4	14
Африка	10	2	12
Європа	8	3	11
Америка	2	1	3

Джерело: складено за офіційними даними веб-сайту [20].

В 2008 році цими організаціями було опубліковано програму, розіслану більш ніж 100 національним академіям наук. Програма мала на меті організацію з'їзду молодих науковців з усіх країн світу з метою відбору близько 60 найталановитіших для обговорення створення і діяльності єдиної молодіжної організації, яка підтримувала та забезпечувала б інтереси молодих науковців. В цьому ж

році відбувся перший з'їзд, на якому молоді науковці виступили з доповідями, в яких розповіли про свою пристрасть до науки і позитивну роль свого покликання до наукової діяльності для розвитку суспільства. Другий з'їзд відбувся в 2009 році у Китаї, на якому молоді науковці всього світу проголосували за створення нової міжнародної організації, яка сьогодні функціонує під назвою «Глобальна молодіжна академія».

GYA створено на зразок австрійської та німецької молодіжних академій, а також аналогічних організацій в Нідерландах і Судані. На сайті GYA представлено інформацію про діяльність молодіжних академій різних країн світу, створених у період 2000—2015 рр. На сьогоднішній день кількість членів GYA зросла до 200 осіб з приблизно 70 країн світу, яких було обрано за критерієм вагомості їх наукових досягнень, і 134 науковця вважаються випускниками GYA.

Штаб-квартира GYA з 2011 року знаходиться в Берліні (Німеччина), її очолюють керуючий директор Beate Wagner, яка має великий міжнародний досвід, а також двоє обраних співголів, наразі це Mari-Vaughn Johnson (США) і Orakanoke Phanraksa (Таїланд). Стартовий капітал на проведення діяльності GYA отримала від фонду «Фольксваген», Національної академії наук Німеччини «Леопольдіна», Берлін-Бранденбургської академії природничих та гуманітарних наук, а також Молодої академії Німеччини. Починаючи з 2014 року основну фінансову та матеріально-технічну підтримку GYA отримує від Федерального міністерства Німеччини з освіти і науки.

Однією з головних цілей GYA є підтримка створення та розвитку національних молодіжних академій, а також співпраця з ними. На виконання цієї мети вона розробила план і надає консультації та підтримку всім, хто бажає стати її членом. Право на членство у GYA мають молоді вчені віком до 35 років, кількість її членів складає 200, термін членства — чотири роки. Вимогами для набуття членства є висока кваліфікація і досягнення у науці, які підкріплені рекомендаціями провідних науковців із будь-яких національних організацій країни-претендента.

З метою підтримки глобальної співпраці між молодіжними академіями GYA організувала першу Всесвітню зустріч молодіжних академій у жовтні 2012 року в Амстердамі. Цей симпозиум об'єднав майже всі наявні на той час молодіжні академії з країн Європи, Африки, Азії, а також представників багатьох країн, які розглядали можливість створення подібної академії.

У 2015 році GYA, Молодіжна академія Швеції і Об'єднаний дослідницький центр Європейської комісії спільно організували другу Всесвітню зустріч молодіжних академій, а також провели спільну конференцію на тему: «Наукове забезпечення розроблення політики з метою забезпечення сталого розвитку». На цій зустрічі було представлено національні молодіжні академії з усього світу і деякі подібні організації з 32 країн.

На сьогоднішній день GYA допомогла створити молодіжні академії у таких країнах як Єгипет, Філіппіни, Японія, Зімбабве, Південна Африка,

Таблиця 3. «Подібні організації» в різних країнах світу, що входять до складу Глобальної молодіжної академії

№	Назва «подібної організації»	Рік заснування	Країна
1	Council of young scientists and specialists of the Azerbaijan National Academy of Science	—	Азербайджан
2	Council of Young Scientists of National Academy of Sciences of Belarus	2003	Білорусь
3	ABC Young Affiliates	—	Бразилія
4	Council of Young Scientists at the Foundation of the First President of the Republic of Kazakhstan	—	Казахстан
5	Association of Latvian Young Scientists (ALYS)	2005	Латвія
6	Liberian Young Association for the Advancement of Science (LYAAS)	2012	Ліберія
7	Centre for Young Scientists at the Montenegrin Academy of Sciences and Arts	2010	Чорногорія
8	Council of Young Scientists at the Women Scientist Association of Uzbekistan	2016	Узбекистан
9	Council of Young Researchers of the Russian Academy of Sciences	—	Росія
10	Venezuelan Young Scientists Network (RedJIV)	2010	Венесуела

Джерело: складено за офіційними даними веб-сайту [22].

Нігерія, Ізраїль і Кенія. Крім того, до її складу за офіційними даними входять 10 так званих «подібних організацій» (табл. 3).

Висновки: перспективи для України. На жаль, Україна ще не скористалася можливістю бути членом GYA, хоча передумови для цього є досить вагомими. На сьогоднішній день у вищих навчальних закладах та наукових установах України також функціонує значна кількість молодіжних організацій, які є потужними осередками наукового руху та популяризації наукової діяльності в Україні. Метою їх створення є задоволення та захист законних соціальних, економічних та інших спільних інтересів їх членів (молодих вчених, аспірантів, докторантів, наукових та науково-педагогічних працівників, студентів, які активно беруть участь у науково-дослідницькій роботі) щодо здійснення винахідницької, викладацької, науково-технічної, інноваційної та іншої творчої діяльності. Найчастіше такі організації функціонують як ради молодих учених (РМУ), які створюються за ініціативою молодих вчених і дають можливість науковій молоді зробити власний внесок у процеси реформування освіти та науки в Україні.

Успішне та ефективне функціонування таких молодіжних структур послужило створенню рад молодих учених при державних органах управління. У 2012 році було створено Раду молодих учених при Міністерстві освіти і науки України (РМУ при МОН), яка функціонує як консульта-

тивно-дорадчий орган з метою сприяння реалізації конституційних прав молодих учених щодо їх участі у формуванні та реалізації державної політики у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності. РМУ при МОН є правонаступником Ради молодих учених при Державному агентстві з питань науки, інновацій та інформатизації України (Держінформнауки України).

Не так давно, у 2016 році, за ініціативою молодих учених для формування найбільш сприятливих умов розвитку їх творчого потенціалу було створено РМУ при НАН України. Основною метою цієї організації є представлення і відстоювання інтересів молодих учених з відділень НАН України і регіональних наукових центрів НАН України за підтримки Президії НАН України. Для молодих учених це чудова можливість для взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування, з керівниками і представниками вищих навчальних закладів, науково-дослідницьких інститутів, наукових центрів та інших організацій.

Тому відповідь на питання про те, чи необхідно в Україні створити молодіжну академію, буде однозначною — «так». Адже Україна має вагомий науковий потенціал і широку мережу науково-дослідницьких організацій і вищих навчальних закладів III—IV рівнів акредитації, які здійснюють підготовку наукових кадрів через аспірантуру. Серед них неабияку роль відіграє НАН України, яка є провідною організацією, що здійснює основні наукові дослідження в галузі природничих, гуманітарних, суспільних та технічних наук.

Іншою ключовою причиною для відповіді «так» є визнання науковця на міжнародному рівні, підтримка і надання права голосу молодим науковцям, які активно і гідно представлятимуть Україну перед міжнародною науковою спільнотою, а також можливість частіше отримувати зарубіжні гранти завдяки використанню накопиченого досвіду членів молодіжних наукових організацій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дежина И.Г. Кадровые проблемы в российской науке и инициативы государства. *Наука та наукознавство*. 2006. № 1. С. 28—34.
2. Научные кадры в условиях инновационного развития республики Беларусь / Под общ. ред. М.И. Артюхина; Ин-т социологии Нац. акад. наук Беларуси. Минск: «Беларус. наука», 2010. 323 с.
3. The science, technology and innovation system in Moldova, Armenia, Azerbaijan. Research potential of the Black sea. Deliverables: Volume I. Athens, July 2006.
4. Димитрук П.П. Молодежь в науке Беларуси. *Проблемы управления*. 2011. № 3 (40). С. 96—103.
5. Аллахвердян А.Г. Динамика научных кадров в советской и постсоветской России: сравнительно-научковедческий анализ. *Наука та наукознавство*. 2015. № 2. С. 58—65.
6. Закон Про наукову і науково-технічну діяльність [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.

7. Малицкий Б.А. Формирование возрастной структуры научных кадров на основе метода фазового баланса. К.: Изд. Ин-та кибернетики АН УССР, 1979. 28 с.
8. Егоров И.Ю. Динамика кадрового потенциала украинской науки в 1990-е годы: некоторые итоги и прогнозы. *Проблемы науки*. 2000. № 11. С. 6—11.
9. Бублик С.Г. Віковий чинник дослідницького потенціалу науки. *Проблеми науки*. 2005. № 2. С. 9—15.
10. Вашуленко О.С. Вікова структура кадрового потенціалу наукової системи України. *Наука та наукознавство*. 2009. № 3. С. 31—45.
11. Попович О.С., Костриця О.П. Зміна вікової структури кадрового потенціалу української науки. *Наука і наукознавство*. 2015. № 4. С. 52—66.
12. Булкін І.О. Особливості вікової структури наукових кадрів НАН України як провідного елемента наукової системи країни. *Наука та наукознавство*. 2015. № 2. С. 50—62.
13. Добров Г. М. Наука о науке. Изд. 2-е, испр. К.: Наук. думка, 1989. 304 с.
14. Добров Г.М., Тонкаль В. Е., Савельев А. А. и др. Научно-технический потенциал: структура, динамика, эффективность. К.: Наукова думка, 1988. 347 с.
15. Malytskiy V., Onoprienko V., Kavunenko L. Toward a National STS in Ukraine. *Transforming Science and Technology Systems — the Endless Transition?* IOS Press, the Netherlands. 1998. P. 129—140.
16. Функціонування і перспективи розвитку Національної Академії наук України. Короткий звіт про результати соціологічного опитування вчених в НАН України. К., 2004. 58 с.
17. Савельев А.А., Малицкий Б.А., Оноприенко В.И. Молодежь в науке. 1990-е годы: социологическое исследование. К.: Центр исследований научно-технического потенциала и истории науки имени Г.М. Доброва НАН Украины, 2000. 48 с.
18. Жабін С.О., Казьміна О.П., Вашуленко О.С., Соснов О.С. Аналіз даних соціологічного дослідження молодих вчених НАН України у 2015 році. *Наука і наукознавство*. 2016. № 2. С. 62—77.
19. Дані соціологічного дослідження, проведеного Радою молодих вчених Дніпропетровської області в рамках губернаторського гранту «Молоді вчені Дніпропетровщини», 2010 [Електронний ресурс]. URL: <http://gurt.org.ua/blogs/Аліна%20Солнишкіна%20/755/?order=comments>
20. <https://globalyoungacademy.net>.

Одержано 14.08.2017

REFERENCES

1. Dezhina I.G. Kadrovyye problemy v rossiyskoy nauke i initsiativy gosudarstva. *Nauka ta naukoznavstvo*. 2006. No 1. S. 28—34 [in Russian].
2. Nauchnyye kadry v usloviyah innovatsionnogo razvitiya respubliky Belarus / Pod obsch. red. M.I. Artyuhina; In-t sotsiologii Nats. akad. nauk Belarusi. Minsk: «Belarus. nauka», 2010. 323 s. [in Russian].
3. The science, technology and innovation system in Moldova, Armenia, Azerbaijan. Research potential of the Black sea. Deliverables: Volume I. Athens, July 2006.
4. Dimitruk P.P. Molodezh v nauke Belarusi. *Problemy upravleniya*. 2011. No 3(40). S. 96—103 [in Russian].
5. Allahverdyan A.G. Dinamika nauchnykh kadrov v sovetskoy i postsovetskoy Rossii: sravnitelno-naukovedcheskiy analiz. *Nauka ta naukoznavstvo*. 2015. No 2. S. 58—65 [in Russian].
6. Zakon «Pro naukovu i naukovu-tehnichnu dialnist» [Elektronniy resurs]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/848-19>. [in Ukrainian].
7. Malitskiy B.A. Formirovaniye vozrastnoy struktury nauchnykh kadrov na osnove metoda fazovogo balansa. K.: Izd. In-ta kibernetiki AN USSR, 1979. 28 s. [in Russian].

8. Egorov I.Yu. Dinamika kadrovogo potentsiala ukrainskoy nauki v 1990-e godyi: nekotorye itogi i prognozyi. *Problemy nauky*. 2000. No 11. S. 6—11 [in Russian].
9. Bublik S.G. Vikoviy chynnok doslidnitskoho potentsialu nauky. *Problemy nauky*. 2005. No 2. S. 9—15 [in Ukrainian].
10. Vashulenko O.S. Vikova struktura kadrovogo potentsialu naukovoi systemy Ukrainy. *Nauka ta naukoznavstvo*. 2009. No 3. S. 31—45 [in Ukrainian].
11. Popovich O.S., Kostriysya O.P. Zmina vikovoi struktury kadrovogo potentsialu ukrainskoi nauky. *Nauka i naukoznavstvo*. 2015. No 4. S. 52—66 [in Ukrainian].
12. Bulkin I.O. Osoblyvosti vikovoi struktury naukovykh kadriv NAN Ukrainy yak providnoho elementa naukovoi systemy krainy. *Nauka ta naukoznavstvo*. 2015. No 2. S. 50—62 [in Ukrainian].
13. Dobrov G. M. Nauka o nauke. Izd. 2-e, ispr. K.: Nauk. dumka, 1989. 304 s. [in Russian].
14. Dobrov G.M., Tonkal V. E., Savelev A. A. i dr. Nauchno-tehnicheskyy potentsial: struktura, dinamika, effektivnost. K.: Naukova dumka, 1988. 347 s. [in Russian].
15. Malyskiy B., Onoprienko V., Kavunenko L. Toward a National STS in Ukraine. *Transforming Science and Technology Systems — the Endless Transition?* IOS Press, the Netherlands. 1998. P. 129—140.
16. Funktsionuvannya i perspektivi rozvitku Natsionalnoy Akademiy nauk Ukraini. Korotkiy zvit pro rezultati sotsiologichnogo opituvannya vchenih v NAN Ukraini. K., 2004. 58 s. [in Ukrainian].
17. Saveliev A.A., Malitskiy B.A., Onoprienko V.I. Molodezh v nauke. 1990-e godyi: sotsiologicheskoe issledovanie. K.: Tsentr issledovaniy nauchno-tehnicheskogo potentsiala i istorii nauki imeni G.M. Dobrova NAN Ukrainyi, 2000. 48 s. [in Russian].
18. Zhabin S.O., Kazmina O.P., Vashulenko O.S., Sosnov O.S. Analiz danih sotsiologichnogo doslidzhennya molodih vchenih NAN Ukraini u 2015 rotsi. *Nauka ta naukoznavstvo*. 2016. No 2. S. 62—77 [in Ukrainian].
19. Dani sotsiologichnogo doslidzhennya, provedenogo Radoyu molodih vchenih Dnipropetrovskoi oblasti v ramkah gubernatorskogo grantu «Molodi vcheni Dnipropetrovschiny», 2010 [Elektronniy resurs]. URL: <http://gurt.org.ua/blogs/Аліна%20Солнишкіна%20/755/?order=comments> [in Ukrainian].
20. <https://globalyoungacademy.net>.

Received 14.08.2017

A.C. Vashulenko, кандидат экономических наук, научный сотрудник,
ГУ «Институт исследований научно-технического потенциала
и истории науки им. Г.М. Доброва НАН Украины»,
e-mail: vashulenko@nas.gov.ua

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ РАБОТЫ С НАУЧНОЙ МОЛОДЕЖЬЮ НА ПРИМЕРЕ МОЛОДЕЖНЫХ АКАДЕМИЙ

В работе проанализирован зарубежный опыт работы с научной молодежью на примере молодежных академий в разных странах мира. Предоставлена информация об истории создания Молодой академии в Германии, молодежных академий в других странах, Глобальной молодежной академии, их задачи, условия членства, а также меры по привлечению талантливой молодежи к научной деятельности. Согласно результатам исследования, молодежные академии функционируют в более чем 40 странах мира. Опыт Украины в создании молодежных структур в науке показан на примере советов молодых ученых. На основании проведенного анализа сделан вывод об актуальности создания в Украине организации, подобной молодежной академии.

Ключевые слова: молодежная академия, Глобальная молодежная академия, молодые ученые, Совет молодых ученых.

A.C. Vashulenko, PhD (Economics), researcher,
G.M. Dobrov Institute for Scientific and Technological Potential
and Science History Studies of the NAS of Ukraine,
e-mail: vashulenko@nas.gov.ua

FOREIGN PRACTICES OF WORK WITH SCIENTIFIC YOUTH: THE CASE OF YOUNG ACADEMIES

Because engagement of the young generation in R&D is an issue of critical importance for Ukraine, the article contains an extensive review of foreign practices in working with scientific youth. It shows that the so called young academies which mission is to draw attention to the problems faced by young researchers represent a conventional form of work with scientific youth. According to official data, by 2017 young academies helping to enhance the R&D activity of young scientists had been created in 30 countries. The first young academy was created in Germany in 2000; similar academies were established thereafter in the Netherlands (2005), Sudan and Austria (2007). The article provides information about the history of the young academy in Germany and some other countries, the history of Global Young Academy (GYA) created in 2000, its objectives and membership conditions. A central purpose of GYA is to support creation and development of national young academies and to cooperate with them. The number of GYA members is 200. The GYA membership can be granted to scientists younger than 35, the membership term is four years. The membership conditions are high qualification and achievements in R&D, to be supported by recommendations of outstanding scientists from any national organization of an applicant's country. The Ukrainian practices in creating youth entities in R&D are shown by case of Councils of Young Scientists. It is concluded from the analysis that Ukraine actually needs to create an organization analogous to the young academy, to have talented youth engaged in R&D.

Keywords: *young academy, Global Young Academy, young scientists, Council of Young Scientists.*